

Χαρακτήρ-και χαρακτήρες, Ἐπάγγελμα-κλίσις, Ἐργασία-τεμπελιά, Μόρφωσις-ἀγωγή, θέλησις-συνήθεια, λόγος-μέτρον, λόγος-πρᾶξις, ἀλήθεια-ψεῦδος, γίνεσθαι-παρέρχεσθαι, πόλεμος και εἰρήνη. Παντοῦ ἀφορμὴ νὰ ἀφαιρηταί τις εἰς σκέψεις, ἀφοῦ κάθε ἀπόφθεγμα εἶναι φιλοσοφικὸν θέμα ποῦ προκαλεῖ εἰς ἐπεξεργασίαν και συμπέρασμα. Εἰς τὸ τέλος παρατίθεται ἡ πηγή τῶν ἔργων ὁπόθεν παρελήφθη κάθε γνώμη. Εἰς ἓνα θαυμαστὸν ἐπίλογον ἡ συγγραφεὺς ἐξηγεῖ ὅτι αἱ ἀρχαῖαι αὐταὶ ὀλιγοσύλλαβοι ἢ μονόστιχοι σοφίαι τοῦ ἀρχαίου κόσμου διὰ τῆς λατινικῆς γλώσσης ἔχουν διαδοθῆ εἰς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς και ἔχουν διαποτίσει τὴν φιλοσοφίαν των. Ἡ ὠραία αὐτὴ ἐκδοσις ἀποτελεῖ μίαν λαμπρὰν ἐκδοτικὴν προσφορὰν τέρψεως και διαχρονικῆς σοφίας.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Γιάννη Γ. Ζούμπου, *Ἡ συμβολὴ τῶν Λαυρεωτικῶν Μεταλλείων στὴν ἀκμὴ τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας,* Ἀθῆναι 1986, σελ. 112.

Ἡ Λαυρεωτικὴ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἑλληνικῆς ἐποχῆς διὰ τὸν μεταλλευτικὸν και ὀρυκτὸν πλοῦτον τοῦ ὑπεδάφους τῆς, ὁ ὁποῖος τὴν κατέστησεν ἐν ἀπὸ τὰ ὀνομαστότερα μεταλλευτικὰ και μεταλλουργικὰ κέντρα τοῦ κόσμου. Ἡ ἐπὶ δέκα ἐννέα αἰῶνας διακοπὴ ἐκμεταλλεύσεως τῶν μεταλλείων τῆς, ἡ ἐπαναλειτουργία των κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα μὲ τὸ γνωστὸν ὡς «Λευρεωτικά» πολιτικοοικονομικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐπροξένησε σοβαρὰς ζημίας εἰς τὸ κοινόν, και ἡ ἀνακίνησις τούτου εἰς τὰς ἡμέρας μας μὲ διαφόρους κοινωνιολογικὰς προεκτάσεις προσδίδουν εἰς τὸ θέμα ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς κρινομένη ἡ ἀνωτέρω ἔργασία τοῦ κ. Ζούμπου θεωρεῖται ὡς πολὺτιμος συμβολὴ εἰς τὴν ὀρθὴν ἀντιμετώπισίν του.

Ὁ συγγραφεὺς, ἐκπαιδευτικὸς, νομικὸς και οἰκονομολόγος, διαθέτων τὸν ἀπαιτούμενον πολυμερῆ ἐπιστημονικὸν ὀπλισμόν, εἶναι ἐκ τῶν καταλληλοτέρων διὰ τὴν διερεύνησιν ἐνός τοιούτου ἐξειδικευμένου θέματος. Ἐν ἀρχῇ τῆς μελέτης παρατίθεται σύντομος περίληψις (εἰς ἑλληνικὴν και ἀγγλικὴν γλῶσσαν) διὰ μίαν πρώτην ἀδρομερῆ ἐνημέρωσιν τοῦ μελετητοῦ. Ἐπακολουθεῖ εἰσαγωγικὸν κεφάλαιον μὲ στοιχεῖα τοπογραφικά, ἀναφορὰν εἰς τὰ εἶδη μεταλλευμάτων τῆς περιοχῆς και ἀναδρομὴν εἰς μαρτυρίας ἀρχαίων συγγραφέων και νεωτέρων ἐρευνητῶν διὰ τὴν ἐκμετάλλευσίν των.

Εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον γίνεται μία «ἱστορικὴ ἀναδρομὴ» μὲ στοιχεῖα διὰ τὴν ἐξόρυξιν τῶν μεταλλευμάτων τοῦ Λαυρίου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τὴν ἐπεξεργασίαν των και τὴν χρῆσιν και διάδοσιν τῶν διαφόρων μετάλλων ἀνὰ τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Ἀκολουθῶς γίνεται λόγος διὰ τὴν «Ἀναγέννησιν τῶν Λαυρεωτικῶν μεταλλείων και τὸ Λαυρεωτικὸν ζήτημα» μὲ ἀναφορὰν εἰς πρόσωπα και γεγονότα τὰ ὁποῖα σχετίζονται μὲ αὐτά, τὴν ἐπὶ ἓνα αἰῶνα ἐκ νέου ἐκμετάλλευσιν τῆς περιοχῆς και τὰ ποικίλα οἰκονομικὰ προβλήματα ποῦ προέκυψαν ἀπὸ τὰς πολιτικὰς ἐπιπτώσεις των.

Ἐξετάζονται ἐν συνεχείᾳ τὰ κατὰ τὴν ὀργάνωσιν και ἐκμετάλλευσιν τῶν Λαυρεωτικῶν Μεταλλείων μὲ παρουσίαςιν, ἀξιολόγησιν και κριτικὴν θεώρησιν τῶν ἀρχαίων πηγῶν και τῶν ἀπόψεων νεωτέρων ἐρευνητῶν ἰδιαίτερας ἐκτίθενται οἱ τρόποι και αἱ νομικαὶ διαδικασίαι πωλήσεως-παραχωρήσεως τῶν μεταλλ-

λειών πρὸς ἐκμετάλλευσιν, τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῶν καὶ αἱ σχέσεις ἐπιχειρηματιῶν καὶ ἐργαζομένων μὲ παράθεσιν ἐνδιαφερόντων στοιχείων διὰ τὴν προέλευσιν καὶ τὸν τρόπον διαβίωσης τῶν ἐργατῶν ἐξορύξεως. Ἐν συνεχείᾳ παρέχονται στοιχεῖα διὰ τὴν μεταλλευτικὴν παραγωγὴν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν νεωτέραν περίοδον ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὄρυχείων.

Τὰ δύο τελευταῖα κεφάλαια συνδέονται ἰδιαίτερος μὲ τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν Ἀθηναίων. Τοιουτοτρόπως μὲ πυκνὴν ἀναφορὰν εἰς κείμενα ἀρχαίων συγγραφέων τεκμηριώνεται ἡ συμβολὴ τῶν προσόδων τοῦ Λαυρίου εἰς τὴν ναυπήγησιν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου, διὰ τοῦ ὁποῖου αἱ Ἀθηναὶ κατέστησαν ἰσχυρὰ δύναμις, προμαχήσασα καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Πανελλήνων, καὶ τὴν δόξαν πνευματικὴν ἀκμὴν καὶ ἀκτινοβολίαν τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν Κωνσταντῖνον Παραρρηγόπουλον, «οὐ μόνον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἐπρώτευσεν, ἀλλὰ καὶ σύμπαντος τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου». Τὸ ἔργον κατακλείεται μὲ στοιχεῖα διὰ τὴν Ἀττικὴν-Δηλιακὴν συμμαχίαν καὶ τὴν οἰκονομίαν τῶν Ἀθηναίων, παρατίθεται δὲ καὶ ἑκτενὴς βιβλιογραφία (ἑλληνικὴ καὶ ξένη).

Ἡ ἔκδοσις εἶναι καλαισθητὸς καὶ ἄκρως ἐπιμελημένη, ἡ παράθεσις δ' εἰκόνων, χαρτῶν καὶ ἄλλου ἐποπτικοῦ ὕλικου καθιστᾷ τὴν μελέτην τοῦ βιβλίου ἐπιτερπῆ καὶ περισσότερον οἰκοδομητικὴν. Ὁ σ. διὰ τοῦ ἔργου του τούτου κατέδειξε τὰς δυνατότητάς του διὰ τὴν ἐπιτυχή ἀντιμετώπισιν καὶ ἐξειδικευμένων θεμάτων μὲ μεθοδικότητα καὶ ἐπιστημονοσύνην, ἱκανὴν νὰ προάγῃ τὴν ἔρευναν καὶ νὰ ἱκανοποιῇ τοὺς εἰδικούς, χωρὶς νὰ ἀπομακρύνεται καὶ ἀπὸ τὰ διαφέροντα εὐρύτερου κύκλου ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν ἀρχαιογνωσίαν καὶ τὴν ὑπεύθυνον ἐνημέρωσιν τῶν διὰ νεώτερα κοινωνικὰ προβλήματα. Συγχαίροντες τὸν φίλον κ. Ἰωάννην Ζοῦμπον διὰ τὴν νέαν ταύτην προσφορὰν του εὐχόμεθα γόνιμον τὴν συνέχισιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ του ἔργου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΩΝ. ΒΛΑΧΟΣ

Ἰωάννου Ἀχ. Μπάρμπα, Θουκυδίδη, Δημηγορίες Κλέωνα καὶ Διοδότου. Ἐπεξεργασία ἐρμηνευτικῆ, λογικῆ καὶ αἰσθητικῆ. Ἐκδόσεις Κωνσταντινίδη. Θεσσαλονίκη 1979. Σελ. 221.

Ἡ ἐξιστόρησις τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ὑπῆρξεν ἀνεκαθεν ἀνεξάντλητος πηγὴ ἐνδιαφέροντος διὰ τοὺς ἐρευνητὰς τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Εἰς τὰς δημηγορίας ἰδίως, καταλαμβάνουσας σημαντικὸν τμῆμα τοῦ ὅλου ἔργου*, συμπεκνοῦται ἡ φιλοσοφία τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ περὶ τῶν ἀτόμων τῆς πολιτείας καὶ ὡς φορέων καὶ περιπαθῶν ὑπηρετῶν ἰδεῶν, αἱ ὁποῖαι συγκροτοῦνται ἢ μία πρὸς τὴν ἄλλην, διὰ νὰ κατισχύσῃ τελικῶς, κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἀνθρωπείας φύσεως, ἡ ἰδέα τοῦ συμφέροντος. Κλασικὸν παράδειγμα, αἱ ἐνώπιον τῆς ἀθηναϊκῆς ἐκκλησίας δημηγορίαι τοῦ Κλέωνος καὶ τοῦ Διοδότου, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἀποστασίαν τῶν Μιτυληναίων κατὰ τὸ δ' ἔτος τοῦ πολέμου. Ὁ Ἰ. Μπάρμπας μελετᾷ ἐξαντλητικῶς τὰς δύο δημηγορίας: μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ ἐν γένει χαρακτήρος τῶν δημηγοριῶν καὶ τῶν δύο πρωταγωνιστῶν, Κλέωνος καὶ Διοδότου, ἀκολουθεῖ τὸ ἀρχαῖον κείμενον τῶν δύο δημηγοριῶν συνοδευόμενον ὑπὸ νεοελληνικῆς μεταφράσεως, ἐπιτάσσονται δὲ μακραὶ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις ἐπὶ ἐκάστης τούτων. Δι' ὅλης τῆς ἐπεξεργασίας εἶναι